

**Møte for lukkede dører
den 8. april 1948 kl. 9.**

President: Natvig Pedersen.

Dagsorden:

Redegjørelse av utenriksministeren.

Presidenten: Presidenten foreslår at dette møte holdes for lukkede dører - og anser det forslag for bifalt. Videre foreslår presidenten at Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis adgang til møtet, samt at ambassadør Morgenstierne, statssekretær Dag Bryn i Forsvarsdepartementet og ekspedisjonssjef Peter Anker i Utenriksdepartementet gis adgang til møtet, og anser det som bifalt. Videre foreslår presidenten at Oslo-pressens sjefredaktører eller deres stedfortredere gis adgang til møtet, og anser det som bifalt.

Redegjørelse av utenriksministeren.

Statsråd Lange: Norges primære utenrikspolitiske interesse er klar og entydig. Selve vår eksistens som uavhengig folk er på lang sikt avhengig av at verden når fram til fred og til et ordnet internasjonalt samarbeid mellom folkene. Utviklingen av krigsteknikken har ført med seg at vårt land ligger i en strategisk meget utsatt stilling hvis motsetningen mellom stormaktene skulle utløses i en krig.

Vår politikk har helt siden krigen sluttet, gått ut på aktivt og lojalt medlemskap i F.N. og dets organer. Vi har prøvd å bidra vårt til å fremme utviklingen av F.N. i retning av en effektiv organisasjon til å trygge freden, skape sikkerhet og fremme samarbeid på alle områder. Innenfor denne rammen har vi tatt opp igjen og bygget videre ut samarbeidet med våre nordiske grannfolk.

Vår politikk innenfor F.N. har hvilt på bestemte forutsetninger. Den ene er at fredsoppgjøret skal finne sted utenfor organisasjonen, slik at den ikke blir belastet med de svære problemer det oppgjøret reiser, i starten. Den andre forutsetningen er at stormaktene har evne og vilje til samarbeid.

Det er nødvendig at vi stadig på nytt stiller oss spørsmålet om det er utsikt til at disse forutsetningene kan holde. Vi må alle innrømme at i øyeblikket ser det ikke lyst ut i så måte. Fredsoppgjøret er ennå langt fra ferdig, og samarbeidsevnen og -viljen hos stormaktene lar meget tilbake å ønske.

Som bakgrunn for en vurdering av dagens situasjon, kan det være nyttig å prøve å ta et overblikk over den internasjonale utvikling siden krigshandlingene sluttet.

Det vi i disse snart 3 årene har vært vitne til, er en dragkamp mellom stormaktene om maktposisjoner, før forholdene

stivner i en ny maktbalanse. Vi står midt oppe i et verdensomspennende bo-oppgjør etter sammenbruddet av tre stormakter, et sammenbrudd som har ført med seg gjennomgripende maktforrykninger.

Den mest iøynefallende av dem er tendensen til en polarisering av den økonomiske og militære makt i verden mellom De Forente Stater på den ene siden og Sovjet-Samveldet på den andre, mens vår del av verden, det demokratiske Europa, kjemper en fortvilet kamp for å gjenvinne økonomisk stabilitet og å sikre sine folk en rimelig trygghet og velstand. Denne kampen føres under de vanskeligste forhold, ikke minst på grunn av den tvedeling av Europa som utfallet av krigen og utviklingen siden krigen sluttet, har ført med seg. Noen mulighet for at Europa skal vinne tilbake den førerstilling det hadde før den første verdenskrigen, er det ingen lenger som tror på. Spørsmålet i dag er om Europa kan bevare sin selvstendighet og vinne krefter til å spille en uavhengig rolle i verdenspolitikken.

Utenom de to maktsentrene som dominerer billedet i dag, ser vi i Sørøst-Asia begynnelsen til et nytt maktsentrum, under ledelse av India som en sjette stormakt. Selv om dette faktum minner oss om at vi ikke må stirre oss blinde på motsetningen mellom Sovjet-Samveldet og U.S.A., er det likevel den som i øyeblikket er avgjørende for vår situasjon, og for hele den verdenspolitiske utviklingen i de nærmeste årene.

Ser vi tilbake over det som er skjedd siden sommeren 1945, kan vi ikke unngå å konstatere at denne motsetningen nesten uavbrutt er blitt skjerpet. Alt i det første året etter at krigen var slutt, begynte Sovjet-Samveldet, med hjelp av de kommunistiske partiene, å konsolidere sitt grep på Øst-Europa og på øst-sonen i Tyskland. Sovjetregjeringen reiste spørsmålet om kontroll over Svartehavs-stredene, reiste krav om Tyrkias østligste grenseprovinser og øvet betydelig press på Iran for å sikre sine oljeinteresser i den nordlige delen av landet. Disse bestrebelsene førte imidlertid ikke til noe positivt resultat for Sovjet-Samveldet. De Forente Stater på sin side bygget ut et nett av støttepunkter i Stillehavet, som det hadde erobret fra Japan, og opprettholdt viktige militære støttepunkter på Grønland. Overfor oss reiste sovjetregjeringen på sin side spørsmålet om felles forsvar av Svalbard, etter at det hadde hvilt siden våren 1945.

Under siste halvdel av generalforsamlingen i F.N. i november-desember 1946 skjedde det en tilsynelatende avspenning som vakte håp om at det skulle bli mulig å nå fram til enighet, ikke bare om fredsoppgjøret med Italia, Finland og de 3 østeuropeiske fiendestater, men også om grunnlaget for en fredsavtale med Tyskland. Generalforsamlingens enstemmige vedtak i nedrustningsspørsmålet vakte også håp om at en skulle kunne komme videre med utbyggingen av F.N. som sikkerhetsorganisasjon.

Alt i de første månedene av 1947 ble imidlertid denne avspenningen avløst av ny uro i Hellas, nye krav og trusler overfor Tyrkia og ny spenning mellom Sovjet-Samveldet og Iran. Dette var bakgrunnen for president Trumans proklamasjon av den såkalte Trumandoktrinen, og for den amerikanske hjelpen til Hellas og Tyrkia i mars 1947. Dette trekket fra amerikansk side ble fulgt av et resultatløst møte i Utenriksministerrådet i Moskva i mars-april og av nye framstøt fra kommunistenes side for å konsolidere sin politiske makt i Donau-landene, framstøt som fikk sitt mest dramatiske forløp i Ungarn.

I et forsøk på å bryte denne kjeden av trekk og mottrekk som bare bidro til å øke spenningen, gjorde utenriksminister Marshall gjennom sin tale i Harvard 5. juni opptaket til et samarbeid mellom de europeiske land og De Forente Stater om den økonomiske gjenreisningen av vår krigsherjete verdensdel. Vi kjenner alle til hvordan sovjetregjeringen for sitt vedkommende avviste dette initiativet og reiste innvendinger mot at de østeuropeiske landene sluttet seg til samarbeidet. Da 16 vest- og sør-europeiske land tross dette gikk i gang med å utarbeide Paris-rapporten om den økonomiske gjenreising, tok Sovjet-Samveldet og de kommunistiske partiene opp kampen mot denne gjenreisningsplanen.

På de Forente Nasjoners generalforsamling høsten 1947 tok De Forente Stater et energisk initiativ i en rekke av de avgjørende internasjonale konfliktspørsmål. Dette utspillet ble møtt av en bredt anlagt propaganda-aksjon fra Sovjet-Samveldets side, som satte sitt preg på debattene under hele Generalforsamlingen.

Samtidig ble det gjennom grunnleggingen av Kominform skapt et nytt organ for samordningen av den kommunistiske virksomheten, først og fremst i Øst-Europa og i Italia og Frankrike, men med virkninger også for den kommunistiske politikken ellers i verden. Gjennom oppropet fra stiftelsesmøtet for Kominform ble det slått fast som det kommunistiske syn at verden var delt i to, og at en sto overfor en verdensomspennende kamp mellom vestmaktene, som ble beskyldt for aggressivt imperialistiske hensikter, og Sovjet-Samveldet og de nye såkalte folkedemokratiene, som etter den kommunistiske oppfatningen var de eneste konsekvente forkjempere for freden i verden.

Side om side med dette propagandafelttoget gikk nye framstøt for å ensrette landene innenfor den sovjetiske maktsfæren i Øst-Europa, samtidig som det politiske presset fra sovjetmyndighetenes side ble øket i Øst-Tyskland. På sin side gikk britene og amerikanerne til sammenslutningen av sine to soner i Vest-Tyskland. Kommunistenes kamp mot stabiliseringen og gjenreisningen i Marshall-plan-landene ble ført videre gjennom omfattende streike-aksjoner i Italia og Frankrike, samtidig som det viste seg umulig for de 4 Stores utenriksministre å nå fram til noe resultat på sin London-konferanse i november og desember.

Sammenbruddet av denne konferansen ble fulgt av en forsterket tendens til tvedeling i Tyskland. I julen ble motsetningene i Hellas ytterligere skjerpet gjennom proklameringen av regjeringen Markos og fortsettelsen av hjelpen til opprørerne fra de nordlige naboland. De Forente Stater svarte med å øke sine flåtestyrker i Middelhavet og med å bygge ut en ny luftbase i Nord-Afrika. Den økte spenningen mellom stormaktene i Middelhavsområdet bidrog til å vanskeliggjøre en løsning av Palestina-spørsmålet på grunnlag av de delingsvedtak som De Forente Stater og Sovjet-Samveldet hadde arbeidet seg sammen om under Generalforsamlingen i F.N.

Parallelt med denne utviklingen gikk gjennom hele denne perioden utbyggingen av et omfattende nett av avtaler mellom landene i Øst-Europa innbyrdes og mellom hvert enkelt av disse landene og Sovjet-Samveldet. På sin side tok utenriksminister Bevin gjennom sin tale i slutten av januar i år initiativet til en konsolidering av Vest-Europa gjennom den såkalte Bevin-plan.

Utenfor vår verdensdel raste borgerkrigen i China videre med stadig framgang for de kommunistiske styrkene, som hadde kunnet overta våpen og annet utstyr etter japanerne i de deler av landet som i krigens siste uker ble befridd av sovjet-tropper. Tross sterk nølen møtte De Forente Stater etterhvert denne kommunistiske framgangen med øket støtte til Chiang Kai-sheks regjering. I Nord-Korea konsoliderte sovjetregjeringen sin innflytelse, mens amerikanerne på sin side la grunnlaget for en amerikansk-vennlig politikk i Sør-Korea, og som ledende okkupasjonsmakt i Japan fremmet sine sikkerhetsinteresser også der.

Parallelt med disse maktpolitiske trekk og mot-trekk var vi vitne til en skjerpet ideologisk motsetning. I sovjetregjeringens indrepolitikk, på alle kulturlivets område, gjorde det seg gjeldende en stadig mer utpreget tendens til avstengning overfor all innflytelse fra vestens verden, mens propagandaen fikk en stadig mer utpreget fremmedfiendtlig tone. På den annen side vokste det i De Forente Stater fram en antikommunistisk stemning, som på mange måter utartet til en «hets» mot alle som ble mistenkt for kommunistiske eller radikale sympatier.

Den offisielle kommunistiske tese i den internasjonale debatten ble utformet dithen, at vi står foran en alvorlig økonomisk krise i De Forente Stater i nær framtid. Når den kommer, vil krisen, hevdes det, føre til en enda mer aktiv imperialistisk politikk fra U.S.A.'s side. Marshall-planen blir framstilt dels som et forgjeves forsøk på å forebygge en slik krise ved å sikre U.S.A. øket avsetning for sitt produksjonsoverskudd i Europa, dels som et redskap til å gjøre Vest-Europa til et lydområde og en oppmarsjbas for amerikansk ekspansjon. Det går inn som et ledd i propagandaen at De Forente Staters aggresjon er rettet mot hele verden, men særlig mot Sovjet-Samveldet.

De Forente Stater på sin side gjør gjeldende at Sovjet-Samveldet er den eneste virkelige aggressive makt i verden i dag, og at sovjetregjeringen vil gjøre sitt ytterste for å undergrave De Forente Stater og andre vestlige land, at den bevisst prøver å framkalle politisk og økonomisk kaos i Vest-Europa gjennom de kommunistiske partienes virksomhet, for selv å kunne gjøre seg til herre på Europas fastland og i Midt-Østen. Denne politikken representerer etter dette syn en alvorlig fare for De Forente Staters sikkerhet.

Hvor det gjelder F.N., blir en stående igjen med inntrykket av at den russiske oppfatningen er den, at organisasjonen ikke kan gi noen sikkerhet for Sovjet-Samveldet og dets slaviske allierte som er i mindretall innenfor organisasjonen. Men F.N. har likevel sin verdi som propagandaforum. Sikkerhet må Sovjet-Samveldet skaffe seg utenom og uavhengig av de Forente Nasjoner gjennom utbygging av sin innflytelse øst for demarkasjonslinjen i Tyskland og i Øst-Europa ellers. De Forente Stater på sin side fører innenfor F.N. en politikk som mer og mer klart tar sikte på å komme utenom de vanskeligheter som følger av vetobestemmelsene i chartret og på å sveise sammen flest mulig av de land som har en lignende politisk innstilling som De Forente Stater, til støtte for den amerikanske regjerings politikk.

I denne «kalde krigen» har vi innenfor de Forente Nasjoner på Generalforsamlingen i fjor høst, som jeg tidligere har redegjort for her i Stortinget, og senere i Interimskomiteen lagt an på å følge en saklig linje. Vi har på den ene side ikke villet være med på å skjerpe motsetningen innenfor organisasjonen, på den andre siden har vi prøvd å gi klart uttrykk for vårt standpunkt til de prinsipper vi mener må legges til grunn i samlivet mellom folkene.

Sovjet-Samveldets og kommunistenes avvisning av samarbeidet om gjenreisningen av Europa, har ikke kunnet avholde oss fra å gå med der. Men vi har framhevd at en av de vesentlige forutsetninger for Marshall-planen er utbyggingen av det økonomiske samarbeid mellom øst og vest i Europa, og vi har gjennom handelsforhandlinger prøvd, så langt det har vært mulig og forenlig med våre økonomiske interesser, for vår del å bygge ut de økonomiske forbindelsene med de øst-europeiske land.

Overfor Bevin-planen har vi tatt det standpunkt at vi ikke vil stenge oss av ute fra mulighetene for å drøfte et nærmere samarbeid fra vår side vestover også på det kulturelle og politiske område. Vi ser ikke utenriksminister Bevins opptak til en konsolidering av Vest-Europa som noe aggressivt trekk, men har ment at en slik konsolidering kan bli et skritt i retning av å stabilisere forholdene, et bidrag til å skape en ny likevekt og grunnlag for en selvstendig innsats som kunne motvirke den sterke spenningen mellom de to ledende stormaktene. Vi har ment at et nærmere vest-europeisk samarbeid hadde mulighetene i seg for å skape

reelt grunnlag for en selvstendig demokratisk fredspolitikk fra de vest-europeiske landenes side, og det har hele tiden stått klart for oss at et slikt nærmere samarbeid mellom landene i vår del av Europa ikke på noen måte står i strid med F.N.-charteret.

I samme monn som spenningen mellom stormaktene øker, blir det nødvendig for oss å bli fullt klar over hvor vi hører hjemme. Det kan ikke være minste tvil om at vi er en del av Vest-Europa, både geografisk, økonomisk og kulturelt, og at vi er og vil være et vest-europeisk demokrati.

At vi vedkjenner oss dette forholdet og tar konsekvensene av det, behøver ikke, og må ikke, hindre oss i å opprettholde et godt forhold til, og utvide våre økonomiske forbindelser med, Sovjet-Samveldet og andre land i Øst-Europa. Heller ikke må det hindre oss i fortsatt å bygge ut kulturelle forbindelse med disse landene.

Vi må arbeide for at stater med ulike samfunnssystemer og forskjellig ideologisk grunnsyn kan lære å leve fredelig side om side. Uten det er håpet om varig fred en illusjon.

De siste 6 ukenes hendinger i Europa understreker imidlertid hvor store hindringene er i dag for et slikt fredelig samliv mellom statene. Både det kommunistiske kupet i Tsjekkoslovakia og den sovjetrussiske henvendelsen om en militæravtale med Finland øket utrygghetsfølelsen og nervøsiteten i verden i sterk grad.

Med en viss rett kan det vel sies at det kommunistiske kupet i Tsjekkoslovakia ikke har forandret stillingen i Europa så meget, rent strategisk. Også det demokratiske Tsjekkoslovakias utenrikspolitikk bygde helt på alliansen med Sovjet-Samveldet. Betydningen av hendinger i Tsjekkoslovakia ligger derfor mer på det politiske og psykologiske plan. De viser at de tsjekkoslovakiske kommunistene, i samsvar med erklæringen på stiftelsesmøtet for Kominform, har gått fra tanken om at det skulle være mulig å «bygge bro» mellom øst og vest, mellom kommunisme og demokrati. Ødeleggelsen av det eneste demokrati med sterke og levende tradisjoner innenfor den slaviske verden har en gang for alle gjort slutt på enhver illusjon om at kommunistene mener det samme med ordet demokrati som vi i Vest-Europa. Jan Masaryks død gjorde det klart at den samarbeidspolitikk han hadde viet sitt liv til, ikke lenger har muligheter i det nye Tsjekkoslovakia. Den måten kommunistene, både her i landet og ellers i Europa, har solidarisert seg med kupet i Tsjekkoslovakia på, har også tydelig avslørt at de ikke står på demokratisk grunn.

Det diplomatiske framstøt fra Sovjet-Samveldets side overfor Finland viser at sovjetregjeringen har tatt opp på nytt spørsmålet om å sikre seg militært på sin nordflanke.

Umiddelbart etter avslutningen av kupet i Tsjekkoslovakia, og mens en visste at innbydelsen til paktforhandlingene var under drøfting i Helsinki, løp det inn til Utenriksdepartementet en rekke meldinger fra hovedsteder i Øst-Europa. Disse meldingene gikk i den retning at Norge i

nær framtid kunne vente en henvendelse fra sovjetregjeringens side om en avtale etter lignende linjer som den Finnland på det tidspunkt var innbudt til å gå inn på. En av meldingene hadde en særlig foruroligende ordlyd, idet den gikk ut på at Norge ville bli okkupert, og at en på sovjethold ikke regnet med at et slikt skritt ville foranledige noe mottrekk fra andre stormakter.

I lys av hendingene i Tsjekkoslovakia og henvendelsen til Finnland reiste disse meldingene som innløp i rask rekkefølge i dagene 5-7 mars, for Regjeringen spørsmålet om det for vårt vedkommende var nødvendig å regne med nye risikomomenter utover de vi inntil da hadde tatt i betraktning. Selv om meldingenes form og opprinnelse gjorde det sannsynlig å se dem som opptakt til en nervekrig, fant Regjeringen det ikke mulig å se bort fra den eventualitet at vi også kunne få henvendelse om en pakt, og at vi i den sammenhengen kunne bli utsatt for et visst press.

Vi har under den skjerpning av motsetningene som jeg tidligere har skildret, stadig stilt oss selv spørsmålet: Er det fare for at den kalde krigen kan gå over til en åpen, væpnet konflikt? Som Stortinget vil huske, har jeg ved flere høve svart at det ikke er noen ting som tyder på akutt krigsfare. De enkelte konfliktene vi er vitne til, behøver ingen av dem å føre til krig. De kan bare gjøre det, hvis en av partene vil det. Så langt en kan regne med at mennesket er et fornuftsvesen, synes det klart at alle parter har interesse av å opprettholde freden. Utfallet av en krig med moderne, tekniske hjelpemidler er ytterst usikkert. Det eneste sikre er at den vil føre med seg enorme ødeleggelser.

Ikke desto mindre er en nødt til å regne med at det ikke er utelukket at krigen likevel kan komme på grunn av den gjensidige frykten som rå, fordi den ene eller den andre parten kan tro at motstanderen er klar til handling og vil komme ham i forkjøpet, eller endelig fordi en av maktene feilvurderer hvor grensen går for det en kan gjøre uten at det provoserer fram en stormaktskrig.

Det er ingen ting i dag som tyder på at noen av stormaktene foretar noen militær oppmarsj eller omstiller sitt økonomiske liv med en nær forestående krig for øye. Men under en tilstand med så skarpe motsetninger som de vi er vitne til, foreligger det alltid den mulighet at en stormakt kan besette et strategisk viktig område, som ikke er forsvart eller som den mener kan besettes uten nevneverdig offer og i den tro at en slik okkupasjon ikke vil føre til verdenskrig.

Hendingene i Tsjekkoslovakia, henvendelsen fra Sovjet-Samveldet til Finnland og ryktene om Norge, bragte dette risikomomentet i forgrunnen og gjorde det etter Regjeringens mening nødvendig å påskynde arbeidet for å øke beredskapen her i landet. Gjennom den fullmakt det har gitt Regjeringen til å disponere inntil 100 millioner kroner ekstraordinært, har Stortinget skapt forutsetningen for tiltak i denne retning.

I vår utenrikspolitikk må hovedlinjen fortsatt være at vi vil gjøre vår innsats i de Forente Nasjoner og gjennom dets organer, for fred, sikkerhet og organisert internasjonalt samarbeid. Vi må fortsatt håpe på og arbeide for at de Forente Nasjoner skal kunne bli en effektiv sikkerhetsorganisasjon. Men vi kan ikke lukke øynene for at F.N. i dag ikke gir medlemsstatene noen full sikkerhet.

I lys av denne erkjennelsen har Regjeringen overveid Norges stilling for det tilfelle at vi også skulle få en henvendelse enten om en militær avtale med Sovjet-Samveldet eller om en endring av Svalbards demilitariserte status. Regjeringen har ikke vært i tvil om at vi ikke kan innlate oss på noen slik særavtale med Sovjet-Samveldet, og at en henvendelse om Svalbard må henvises til felles drøftinger mellom signatarmaktene, for såvidt militære spørsmål angår. Vi har under disse overveielserne ikke funnet å kunne utelukke den mulighet at Sovjet-Samveldet før eller senere kan sette tingene på spissen. Regjeringen mener derfor det er nødvendig å få klarhet over hvordan De Forente Stater og Storbritannia vurderer Norges stilling for det tilfelle at vi skulle bli utsatt for aggresjon.

Vi tror ikke - det vil jeg gjenta - at vi står overfor en slik fare i dag. Det er etter de opplysninger vi sitter inne med, ingen ting som tyder på det - heller ikke det skarpe angrepet i Isvestia. Men vi mener det er nødvendig å bringe klarhet over hva vår stilling vil være, om faren mot formodning skulle bli reell.

Vi har i samråd med Danmark og Sverige også drøftet spørsmålet om et utvidet samarbeid i Vest-Europa. Spørsmålet om et slikt samarbeid ut over det rent økonomiske, som vi alt har sagt oss villige til å være med i, har ikke vært reist fra noe hold i sammenheng med Marshall-planen. Jeg har imidlertid sett det som en plikt gjennom en samtale med utenriksminister Bevin i Paris å bringe på det rene hvordan han ser på vår stilling i forhold til den vestunion han har tatt initiativet til, og som grunnen nå er lagt til gjennom 5-maktsavtalen i Brüssel. Det er helt på det rene at det hverken hos den britiske regjering eller hos andre parter i Brüssel-avtalen finnes noen plan om å oppfordre de nordiske land til å slutte seg til denne avtalen, hvis vi ikke selv uttrykkelig ønsker å bli med. Vi vet at det både i Sverige og Danmark gjør seg sterke betenkeligheter gjeldende overfor en slik tilslutning. For Norges vedkommende ligger tanken om en direkte tilknytning mellom de skandinaviske land og Storbritannia nærmere enn tanken om tilslutning til Brüssel-pakten. Vi har i Regjeringen lagt meget sterk vekt på at vi så sant det er mulig, må finne fram til en politikk som de 3 nordiske land kan stå sammen om. Vi har ment at det skal tungtveiende grunner til før vi velger en linje som kan føre oss bort fra Danmark og Sverige eller fra en av dem. På den andre siden må vi være klar over at de militær-politiske problemer og de sikkerhetsproblemer hvert av de 3 nordiske

land står overfor, ikke er identiske, og at dette skaper vansker i arbeidet for å nå fram til en felles linje.

Hvis det er mulig å få sikkerhet for at vi ikke vil bli stående alene om vi mot formodning skulle bli utsatt for aggresjon, uten at vi gjennom tilslutning til vest-pakten binder oss til å bli automatisk trukket inn i enhver krig i Vest-Europa, er det den gunstigste løsningen på vårt sikkerhetsproblem, og den som sannsynligvis vil gjøre det minst vanskelig å opprettholde et intimt samarbeid med de andre nordiske landene.

Det skulle være overflødig å understreke igjen at det primære ønskemål for enhver norsk utenrikspolitikk må være at det råder fred i verden og samarbeid mellom stormaktene. Vi kan ikke i noen situasjon ønske å ta skritt som øker spenningen mellom dem. Vi vil på den annen side under enhver omstendighet forsvare oss mot ethvert angrep, og vi har den oppgaven gjennom vår utenrikspolitikk å sørge for å skaffe oss størst mulig sikkerhet mot faren for aggresjon.

Vår holdning til de internasjonale konfliktene i ideenes og verdienes verden er klar. Vi kan ikke stille oss likegyldige til den ideologiske kampen mellom demokrati og totalitært styre. Vi må i fredens og vår egen gjenreisnings interesse gå aktivt inn for det økonomiske samarbeid om gjenreisningen i Vest-Europa. Vi må i det videre internasjonale samarbeid innenfor F.N. ta standpunkt for effektiv internasjonal kontroll av atomenergien og av rustningene, og for opprettelsen av en virkelig internasjonal sikkerhetsstyrke.

En slik holdning plasserer oss i dag internasjonalt. Selv det tradisjonelle nordiske samarbeid som vi driver på det økonomiske, kulturelle og politiske området, har vært gjenstand for kritikk og mistenksomhet.

Alt dette er det ikke noe å gjøre ved. Vi kan ikke fordi vår holdning plasserer oss, la være å ta standpunkt i samsvar med vårt folks virkelige interesser og til vern for de grunnleggende ideer og verdier som vi sloss for gjennom 5 års krig og okkupasjon. Men vi må samtidig gjøre det klart at vi ønsker å leve i fred med våre naboer og bygge ut våre økonomiske og kulturelle forbindelser med alle folk. Vi må stadig være på vakt mot å la oss gripe av noen krigspsykose, selv om situasjonen er aldri så alvorlig. Så lenge det overhodet finnes mulighet for håp, må samarbeid i de Forente Nasjoner og på F.N.-prinsippenes grunn være hovedlinjen i vår utenrikspolitikk. Det er nettopp fordi arbeidet for freden og for å bygge ut de Forente Nasjoner står i forgrunnen i vår politikk, at vi må være med i samarbeidet om den økonomiske gjenreising av Europa. Som et ledd i arbeidet for avspenning og stabilitet må vi prøve om vi, og hvordan vi, sammen med Danmark og Sverige, og sammen med Storbritannia og de andre demokratiske land i Vest-Europa, kan være med og gjøre vår del av verden økonomisk sunn og selvstendig igjen, og dermed også gi den mulighet for å opptre uavhengig og med myndighet i den internasjonale politikk.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at utenriksministerens redegjøring blir utlagt til behandling på et senere møte. - Ingen innvending er gjort mot det, og det ansees som bifalt.

Protokollen for det hemmelige møte ble deretter referert og foranlediget ingen bemerkning.

Møtet hevet kl. 9,40.